

ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ В ПРАВОТО

Преподавател: гл. ас. д-р Стоян Шаламанов

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Въведение в икономиката и правото Обект и предмет на икономическата наука и връзката им с правото. Ролята на държавата и институциите през различните етапи на развитие на икономическата теория, основни школи. Форми на организация на националното стопанство. Позитивна и нормативна икономическа теория. <i>Конституционни основи на икономическата система.</i>
2	Основни проблеми на икономическата система и ролята на правото при решаването им Същност на икономическата система и производството. Ограниченост и алтернативни разходи. Граница и крива на производствените възможности. Фундаментални въпроси при правната организация на икономическата система. <i>Основни конституционни принципи за стопанската дейност.</i>
3	Теория на пазара. Значение на свободния пазар, търсенето, предлагането и пазарното равновесие Същност и класификация на пазарите. Пазарно търсене – закон за търсенето и крива на търсенето. Ценова еластичност на търсенето. Неценови детерминанти на търсенето. Пазарно предлагане. Закон за предлагането, крива на предлагане. Неценови детерминанти на предлагането. Пазарно равновесие, дефицит и излишък. Промяна на пазарното равновесие. <i>Правни възможности на държавата за оказване на влияние върху цените в условията на пазарна икономика.</i>
4	Поведение и равновесие на потребителя Основни фактори, които обуславят потребителското поведение – потребност, полезност, ценност на благата и бюджетно ограничение. Равновесие на потребителя. Закони на Госен, обща и пределна полезност. <i>Закон за защита на потребителите.</i>
5	Правото на собственост като икономически и юридически принцип Правомощия, които се съдържат в правото на собственост. Връзка на правото на собственост с икономиката. Режимы на собственост – обща (свободно достъпна) собственост, колективна (общинска) собственост, частна собственост, държавна собственост. Приватизацията същност и цели. Смесена публично-частна собственост. <i>Закон за собствеността. Закон за държавната собственост. Закон за общинската собственост. Закон за задълженията и договорите.</i>
6	Модел на влияние на правото на собственост върху икономиката Значение на защитата на правото на собственост за икономиката. „Трагедия на общата собственост“ и „трагедия на анти-общодостъпната собственост“. Акционерната форма на собственост – предимства и недостатъци.

	Раздробяването на частните права на собственост – конфликт между полезност и ефективност. Наследственото право на собственост. <i>Закон за собствеността. Търговски закон. Закон за наследството.</i>
7	Теория на фирмата. Разходи, приходи и печалба на фирмата Фирмата като основна стопанско-организационна форма. Форми на вертикална и хоризонтална концентрация на бизнеса. Предимства на малките и големите фирми. Производствени фактори, фирмата в краткосрочен и дългосрочен план. Експлицитни и имплицитни разходи. Приходи, икономическа, счетоводна и нормална печалба на фирмата. <i>Търговски закон. Закон за корпоративното подоходно облагане. Закон за счетоводството.</i>
8	Пазарни структури Видове пазарни структури. Специфики на свършената и несвършената конкуренция. Чист монопол. Загуби за обществото и подходи за държавно регулиране на монопола. Особености на монополистичната конкуренция и олигопола. <i>Закон за защита на конкуренцията. Закон за енергетиката. Закон за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги.</i>
9	Пазарни дефекти и икономическа роля на държавата Типове пазарни дефекти и техните характеристики. Функции на държавата. Предлагане на публични блага. Външни ефекти – видове и особености. Теорема на Коуз. Асиметрична информация, приложни аспекти. <i>Закон за опазване на околната среда. Закон за чистотата на атмосферния въздух. Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети. Закон за защита от шума в околната среда. Закон за защита на потребителите.</i>
10	Основни макроикономически показатели (1) Брутен вътрешен продукт (БВП). Три подхода за измерване на БВП. Номинален и реален БВП. Брутен национален доход и разполагаем доход. Спестявания. <i>Закон за статистиката. Кодекс на европейската статистическа практика. Закон за данъците върху доходите на физическите лица. Закон за данъка върху добавената стойност.</i>
11	Основни макроикономически показатели (2) Заетост и безработица. Измерване на безработицата. Видове безработица. Естествена норма на безработица и пълна заетост. Инфлация – определение и видове. Последици от инфлацията за икономиката. <i>Кодекс на труда. Закон за насърчаване на заетостта.</i>
12	Макроикономическо равновесие и бизнес цикли Съвкупно търсене и съвкупно предлагане. Потребление и спестявания на домакинствата и пределни склонности към тях. Макроикономическо равновесие в краткосрочен и дългосрочен план. Циклични колебания на икономиката, фази и причини за цикличните колебания. <i>Закон за насърчаване на инвестициите. Закон за гарантиране на влоговете в банките.</i>
13	Пари и финансова система Същност, еволюция и функции на парите. Парична маса и парични агрегати. Парично търсене и предлагане. Равновесие на паричния пазар. Банки – същност и функции. Банкови резерви и норма на задължителните минимални

	резерви. <i>Закон за кредитните институции.</i>
14	Централна банка и парична политика Функции на централната банка и цели на паричната политика. Видове парична политика и инструменти за провеждането ѝ. Влияние на паричната политика върху инфлацията, производството и заетостта. Възможности на паричната политика в България и характеристики на паричния съвет. <i>Закон за Българската народна банка.</i>
15	Фискална политика Същност и цели на фискалната политика. Държавен бюджет, бюджетен дефицит, финансиране. Видове данъци. Дискреционна фискална политика, мултипликатор на правителствените разходи в затворена и отворена икономика. Недискреционна фискална политика и автоматични бюджетни стабилизатори. <i>Закон за държавния бюджет. Закон за публичните финанси. Закон за администрацията.</i>

Библиография

Основна:

1. Коландър, Д., Основи на икономиката, Т. 1 Макроикономика, УИ „Св. Климент Охридски“, София, 1999 г.
2. Коландър, Д., Основи на икономиката, Т. 2 Микроикономика, УИ „Св. Климент Охридски“, София, 2001 г.
3. Попов, Т., Седларски, Т., Институционална икономика. Възможности и неизползван потенциал, С., УИ „Св. Кл. Охридски“, 2012 г.

Допълнителна:

1. Ненова, М. Макроикономически анализ на финансовите потоци, С., „Амброзия НТ“, 2006 г.
2. Петранов, Ст., Инвестиции /Теория и практика на финансовите инструменти и пазари/, С., „Класика и стил“, 2010 г.
3. Butler, H., Drahozal, Ch., Shepherd, J., Economic Analysis for Lawyers, Carolina Academic Press, 2014

Дата: 3.09.2020 г.

Съставил:

/гл. ас. д-р Стоян Шаламанов/

Учебната програма е разгледана и одобрена на заседание на катедра „Икономика“ на Стопанския факултет на 8 септември 2020 г., протокол № 7/08.09.2020 г.